

- Torpet Lyktan
- Solig folkhälsovecka
- Träffar

Årsavgiften 2024

En person 310:- Två samboende 620:-
SPF sänder ut inbetalningsavi med
individuellt OCR-nr.

Medlem i annan SPF-förening som vill
vara vänmedlem hos oss betalar 100:-.
Insättes på PlusGirokonto 84 85 34-4

Adressändring

Vänligen meddela kansliet ändrad
adress och andra uppgifter av
betydelse för vårt register.

Redaktion (Se sid. 35)

Ansvarig utgivare: Rolf Skagerborg

Tryckeri: Täbykopia AB

Medlemsbladet nr 4/2024

Manusstopp 2024-10-23

Distribution 2024-11-19

Se spfjarlabanke.se

Innehåll

Publiceringspolicy	2
Ordförande har ordet	3
Torpet Lyktan	4
Seniordag i Täby	5
Inger Nerman - en av tre	6
Solig Folkhälsovecka	8
In memoriam	11
Träffar	12
Veteranringen	14
Kurser och cirklar	15
Nöjen	16
Resor och utflykter	18
Hänt sen sist	20
Friskvård	29
Äldreomsorg	32
Jarlabankekalendern	34
Styrelse	35

Annonsörer

Barnens Handelsbod	17
Fina Fötter	30
Friskis & Svettis	31
Klarahill Hallsénus	33
Näsbyrarks Centrum	7
Senior Flow	17
Stenugnsbageriet	36
Täby församling	10
Vårdstyrkan	30

Publiceringspolicy

Publicering av bilder i reportagen från
föreningens olika aktiviteter. Foton
som tas vid våra sammankomster,
möten och aktiviteter kan komma
att publiceras i medlemsbladet
och/eller på föreningens hemsida.
Vi hoppas att du samtycker till det.
Om så inte är fallet, meddela foto-
grafen vid fotograferingstillfället
eller kontakta ansvarig utgivare.

Har du några frågor du vill ska tas upp i
Kommunala pensionärsrådet? Tveka inte!

Slå en signal till Bengt Vretblad,
070-748 8956 eller Irene Lehnberg,
073-700 0516.

Omslagsbild: Även nyfikna katter läser dagens tidning - på sitt
sätt. (Katten Skorpan)

Foto: Gunilla Kinnman

Ordförande har ordet...

Hej!

Vilken sommar!

Har varit tre veckor på Höga kusten och sedan bilat 400 mil norröver. Efter ”semestern” låg i brevlådan min vän Clas G Johnsons senaste bok ”Årets alla dagar”. Clas har ett förflutet som journalist och bevakade politik och samhällsfrågor. Här är två exempel på texter ur boken:

CHAMPANGE

Det blir kronisk brist på champagne i världen när medelklassen växer sig stark i Ryssland, Indien och Kina. Eftersom champagne bara får tillverkas i landskapet Champagne i Frankrike går det inte att öka produktionen mer än marginellt. Problemet är redan akut. Winston Churchill slog fast att champagne ska vara torr, kall och gratis. Han drack alltid champagne till lunch och skulle knappast ha kunnat besegra Hitler utan sin livsdryck.

Nu hotar champagnen att bli oöverkomligt dyr för svenska fattigpensionärer. Vi står inför ett gigantiskt problem för en betydande del av befolkningen. Vad gör regeringen?

Och SPF? (mitt tillägg).

NYA PROBLEM

När jag gick i pension trodde jag att alla problem skulle lösa sig. Och så blev det också men det kom nya problem i stället. Så livet blev ingalunda lättare.

Ett större problem som drabbade mig är om jag ska duscha före eller efter halv elva-kaffet. Eller om jag skall sätta på kaffet och duscha under tiden. Och ska jag sedan klä mig innan jag dricker kaffet eller ska jag sitta med handduken och själv-torka medan jag dricker det för att först därefter klä mig?

Egentligen borde man klä sig före andra frukost, det kan ju komma någon. Eller... nej, jag vet inte. Vad säger SPF och PRO, har de någon rekommendation?

Ja, nog finns det många frågor att ta upp!

Rolf Skagerborg

Torpet Lyktan gav namn åt seniorboendet på Lyktgränd

Text: Bodil Svensson Foto: Bodil Svensson (Lyktgränd 2-4) och privat (övriga foton)

Bara ett par stenkast från Täby C ligger det kommunala seniorboendet Lyktan på Lyktgränd 2 – 4. Men adressen innehåller inte bara seniorboende – här finns det av många uppskattade Seniorcenter, en öppen kommunal verksamhet, som inte bara erbjuder kaffe och samvaro utan även föreläsningar, kurser och fysiska aktiviteter. Här kan du också få dator- och mobilhjälp av kunniga seniorer inom SeniorNet. Husen var färdigbyggda 1994 och har sedan 2012 genomgått vissa renoveringar bl.a. nya kök och badrum.

Så ser det alltså ut i området idag. Men *”före 1950 fanns, förutom lantgårdarna, inom trakten Täby Centrum – Tibble endast ett fåtal bostäder”*, skriver Täby Hembygdsförening i sin årskrift nr 25 1993: *”Täby – Historik, trakter, platser”*. Texten fortsätter: *”De var de gamla dagsverksstorpen Grindtorp, Bunken, Dängan och Noor, vilka låg mellan järnvägen och motorvägen, banvaktsstugan och lägenheten Lyktan båda i närheten av dagens Kullagränd, samt ett tiotal villor invid och sydost om Stockholmsvägen. Alla är rivna utom banvaktsstugan och några av villorna.”*

Här fanns alltså det lilla huset som skulle ge namn åt två höghus för seniorer. En röd liten stuga med namnet Lyktan, ett av Täbys kvarvarande torp. Ett rum och kök innehöll torpet. Vedspis i köket och öppen spis i rummet. Inget vatten var indraget utan de boende fick pumpa in vatten i köket. Det gick ju bra på sommaren, men vintern var bekymmersam.

Här bodde under några år på 50-talet Ulla Sandell med sina föräldrar och sin lillasyster. Hon har sina minnen därifrån, men inte många foton som visar hur det såg ut. Det finns ett foto där Ulla hoppar hopprep utanför Lyktan medan lillasyster och en kamrat tittar på, ett svartvitt foto, lite hårdhänt hanterat av de många år som gått.

Då är Ullas egna målningar från torpet desto färgstarkare, här lyser torpgaveln röd och himlen är vackert sommarblå. På den andra målningen fladdrar den skira blå gardinen i det öppna fönstret och gör det

möjligt att kika in och se hur det är möblerat. Här blommar de röda pelargonerna på fönsterbrädan och inne i rummet kan man skymta en klocka på väggen och ett ljus i sin stake på spiselkranen.

Hur det kom sig att det var just Lyktan som fick leva vidare via namn på ett nybygge som skulle ge bostad åt många, har jag inte lyckats få reda på. Kanske är det någon som vet och kan berätta för oss på redaktionen? Eller var det möjligen en hommage till alla de små svenska torpen? ◆

Seniordag i Täby 2024

Fredag 11 oktober på temat *Trygghet och säkerhet*.
Dagen är under planering och representanter från pensionärsföreningarna deltar i planeringen.

Inger Nerman

– en av tre i Trio Sing and Swing

Text: Gunvor Vretblad Foto: Bodil Svensson

I höst kommer Jarlabanke att vid två tillfällen gästas av Trio Sing and Swing på Kansliet, Eskadervägen 40. Inför gästspelet passade Medlemsbladet på att göra en intervju med jazzsångerskan Inger Nerman som är en i trion. I nästa nummer återkommer vi med en presentation av de övriga två, Jan Carlbom och Björn Hagerman.

Vi träffade Inger för att få veta varför jazzen är en så viktig del av hennes liv. Visst fanns det en radiogrammofon i föräldrahemmet och en samling stenkakor med bl.a. Louis Armstrong och Ella Fitzgerald och visst lärde sig Inger att spela piano och trumpet och var med i skolbandet.

Inger berättade om hur hon kom in i jazzens internationella värld.

Men - det var som barnflicka i Stan Getz familj i New York som jazzintresset grundlades på allvar. Där fick hon uppleva jazzen på nära håll och där fick hon träffa många av den tidens kända jazzmusiker, som Miles Davis och Benny Goodman. Inger blev erbjuden att stanna kvar i New York och pröva sina musikaliska vingar men hon valde att återvända till Sverige och utbilda sig till barnmorska.

Jazzintresset har sedan följt henne genom livet men först när hon blev pensionär tog hon tag i sången på allvar. Hon började sjunga i kör och deltog i undervisning i jazz i både Sigtuna och på Visingsö, där 100-talet sångare och musiker strålade samman. Det var också på Visingsö som Inger mötte pianisten Jan Carlbom, som 2012 hade bildat kvintetten JC SWINGTETT där också Björn Hagerman ingår och där Inger nu är gästsångerska sedan flera år. ◆

NÄSBYPARK CENTRUM

APOTEK	Kronans apotek	<apoteksgruppen.se>	08-756 27 03
BIBLIOTEK	Näsby Parks bibliotek	<bibliotek.taby.se>	08-555 587 34
BILSERVICE	Manar Bilservice/Mekonomen, Eskaderv. 2 i garaget		08-630 01 03
BLOMMOR	Näsby Parks Blomsterhandel	<nasbyparksblomster.se>	08-756 33 21
BOKHANDEL	Näsby Parks Bokhandel	<nasbypark.com>	08-756 36 30
DATA	DataOne	<dataone.se>	08-756 07 00
FASTIGHETSMÄKLARE	Magnusson Mäklari AB	<magnussonmakleri.se>	08-756 30 32
	Skandia Mäklarna AB Täby	<skandiamaklarna.se/taby>	08-756 20 15
FRISKVÅRD	Roslagskliniken-Naprapat Eskaderv. 8		08-758 78 84
	Naprapatlandslaget	<naprapatlandslaget.se>	010-768 10 30
FRISÖR	Salong Näsbypark		08-756 35 22, 08-756 35 23
	Salong Trend	<instagram;salongtrendnasbypark>	08-630 05 55
KEMTVÄTT, SKRÄDDERI	Näsby Park Kemtvätt, Skrädderi		08-756 32 62
KYRKA	Näsby Parks Kyrka	<tabyforsamling.se>	08-580 035 28
LIVSMEDEL	Hemköp Näsbypark	<hemkop.se>	08-544 43 170
LÄKARE	Näsby Parks Husläkarmottagning		08-544 40 920
RESTAURANG	Restaurang Eskader	<restaurangeskader.se>	08-630 09 86
RÖDA KORSET	Kupan Röda Korset	<redcross.se/taby>	08-756 20 60
TANDLÄKARE	Sofia Sölver/Royne Thorman		08-756 38 80
	Joanna Radberger		08-768 52 48

**3 timmars fri parkering på utetorget.
2 timmars fri parkering i garaget.
Nära till bussar och Roslagsbanan.**

Jarlabanke söker flera funktionärer!

Vi vill gärna att flera medlemmar engagerar sig i föreningens verksamhet. Vill du starta en samtalsgrupp, en filmcirkel eller har du något annat du är road av som kan intressera andra medlemmar? Eller vill du vara med i någon av de arbetsgrupper som redan finns? Hör av dig på tel. 08-756 3875 eller mejla jarlabanke@telia.com så kontaktar vi dig.

Solig Folkhälsovecka med många aktiviteter

Text: Bodil Svensson Foto: Bodil Svensson och Margareta Torstensson

Liksom under tidigare år hade Jarlabanke under maj dukat upp ett smörgåsbord av aktiviteter under SPF Seniorernas Folkhälsovecka. Tyvärr var det vid ett par aktiviteter ganska magert på deltagarsidan. Synd, tycker vi som var med, ni missade en del – både när det gäller vandringarna men också upplevelserna av naturen - blommor, träd, vatten och konst i olika utförande...

Korta vandringen

Vi började den korta vandringen **tisdagen den 21 maj** med fikastart i Näsbyrings C för att sedan ta oss till Näsång och vidare mot Viggbyholm längs havsstranden och tillbaka igen, en nätt vandring på ca 4 km. Vi var fem som vandrade, men när vi tog rast efter halva sträckan fördubblades skaran i ett huj eftersom fem glada kajor förenade sig med oss!

Tipspromenaden

Onsdagseftermiddagens tipspromenad **den 22 maj** hade lockat 13 personer till Näsång och i strålende väder försökte deltagarna komma på de rätta svaren – temat denna gång var ”Norge”. Vi väntar fortfarande på en fullpoängare, men av 10 frågor hade Lasse 9 rätt och Ing-Britt (t.v.) och Birgitta (t.h.) 8 rätt var. Grattis!

Bergianska trädgården

Besöket på Bergianska trädgården torsdagen **den 23 maj** hade lockat 13 deltagare, bl.a. Ann, Ann-Christin och Gunvor. Trädgården firade under den här veckan ”Internationella dagen för biologisk mångfald”, så vi traskade runt längs Mångfaldsstigen och dess stationer med mistlar och liljebaggar, tovsippor, mossor och ormbunkar, rhododendron och salamandlar m.fl.

Naturligtvis fanns det mycket fint även utanför Mångfaldsstigen att glädja sig åt - som t.ex. fantastiska pioner som den purpurfläckiga buskpiionen eller det majestätska näsduksträdet som stod i full blom.

Åkers kanal med konstverk

Fredagen den 24 maj förflyttade vi oss till Åkersberga för en konstpromenad utefter Åkers kanal. Åter igen var vi bara fem jarlabankare på plats, men vi fick trevligt sällskap av SPF Österåkers ordförande Bengt-Olof Näslund, som följde med på rundan och som hade en hel del att berätta, både om konstverken och om traktens historia.

Åkersberga kommun placerar återkommande ut konstverk i stadsparken och det utomhusgalleri som växer fram här vid Åkers kanal är tänkt att förena natur och kultur. Ett av de konstverk vi stannade till inför var Gunnar Carl Nilssons ”Nypan”. Konstnären vill med verket ge klädnypan som form upprättelse. Den är enkel och genial både till form och till egenskap.

”Vem spelar på sin pipa, en låt av gryningsluft – för himmelsk att begripa, höjd över allt förnuft”. Hjalmar Gullbergs dikt har inspirerat Lena Lervik till skulpturen av vallgossen, den förklädde guden som finns mitt ibland oss. ”Förklädd Gud” härrör från den grekiska gudasagan om Apollon, vilken fick som straff att vandra förklädd bland människor på jorden. Om detta berättade Bengt-Olof Näslund för oss.

Skulpturen ”Pregnancy” (omstående sida) är skapad i bohusgranit av Viktor Korneev. Den består av en torso, men med händer. Händerna är knäppta över magen. En gest som kan tolkas som både trygg och beskyddande.

Forts. sid. 10

Forts. från sid. 9

Högt upp mot himlen blir den synlig, Eva Marklunds "Kyss" (ovan t.h.). Det kan dröja innan man upptäcker verket, två människor i profil som förmedlar en öm bild av kärleken genom sin kyss.

"Kyss" består av flera horisontella stålvaror som är förtätade på vissa partier.

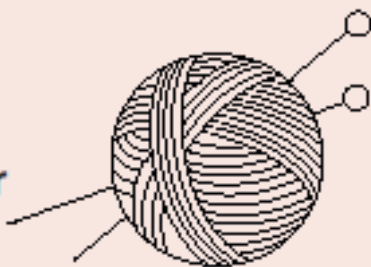
Det här var årets Folkhälsovecka. Visst ses vi väl under Folkhälsoveckan nästa år?! ♦

Svenska kyrkan

Telby församling

Syforeningen – en plats för samvaro och handarbete

Har du ett handarbete som väntar på att bli färdigt? Eller kanske vill du bara njuta av lite avkopplande tid med likasinnade? Oavsett vad, är du varmt välkommen till syforeningen i gribbylund där kreativitet och gemenskap står i fokus!

Varannan torsdag träffas likasinnade för att dela passionen för handarbete. Ta med dig ditt eget projekt, vare sig

det är stickning, broderi, origami eller något annat du älskar att pyssla med. Här får du chansen att arbeta på ditt projekt i en kreativ och avslappnad miljö.

Syforening träffas varannan torsdag kl. 13.30–15.30, jämna veckor under terminerna. Gribbylunds kapell
Datum hösten 2024: 5 sep, 19 sep, 3 okt, 17 okt, 31 okt, 14 nov, 28 nov, 12 dec

Carl Wahren

Tonerna har tystnat, tangenterna är stilla – vår vän musikern och berättaren Carl Charlie Wahren är död. Carl somnade stilla in på kvällen den 13 april och precis som han önskat och bestämt var han omgiven av sina närmaste. Detta enligt meddelande från hans anhöriga. Charlie kommer att bli mycket saknad. Under tio års tid har vi i Jarlabanke kunnat glädjas åt hans pianospel och åt hans berättelser, både från hans yrkesliv med världen som arbetsplats men också åt anekdoter och information om den musik han underhöll oss med.

Charlie gästade oss första gången på en Månadsträff 2014, därefter blev det ytterligare ett par Månadsträffar som sedan övergick till ett antal Pianobarer på Ångaren. Pianobarerna förvandlades så småningom till mer eller mindre månatliga Charlies hörna med spelplats på Jarlabankes kansli, Eskadervägen.

2019 gav Carl Wahren ut ”Loggbok från Aniara: skisser till ett tidsdokument” där

Aniara givetvis går tillbaka till Harry Martinson som Carl träffade i mitten av 50-talet och beskriver som en man med otrolig karisma.

I ett av sina föredrag för Jarlabanke-seniorer talade Carl om sitt spännande yrkesliv. Om kampen mot nazismen och antisemitismen under WWII, om den gamla skolan, om dansbanans mikrokosmos, efterkrigstidens Europa, uppväxten runt om i världen, kontakten med det internationella livet, FN-systemet, avkoloniseringsvård och vårt destruktiva förhållningssätt visavi den planet vi är totalt beroende av.

Och inte minst talade han om den underbara musikens förtrollande och brobyggande krafter!

2018 delade Täby kommun ut sitt Kulturpris till Carl med motiveringen: *”Carl har lång erfarenhet av arbete i politiska, kulturella och humanistiska sammanhang och delar gärna med sig av dessa erfarenheter till sin publik. Carl uppträder med humoristiska föreläsningar i kombination med musik för en stor del av Täbys seniorer och är mycket populär. Denna kulturella gärning har fått en stor äldre publik i Täby att uppleva både musik, litteratur, konst och kulturella samsällsfrågor.”*

Så är det – en fin och uppskattad kulturell gärning har gjorts. Du kommer att vara saknad, Charlie! Av många! Mycket!

Bodil Svensson ◆

Träffar

Månadsträffar

Våra månadsträffar äger rum kl. 14.00 i Sällskapsrummet (plan 2) i Tibble kyrka (Tibble församlingsbyggnad, Attundavägen 3). Kaffe med dopp och lotteri. Avgiften 100:- /person (inklusive lott) betalas på plats, gärna med Swish.

VIKTIGT, alltid anmälan till Birgitta Blacker, blacker.band@gmail.com, 070-548 3811, så vi kan beställa förtäring till alla.

Alla pensionärer är välkomna.

Måndag 23 september Från skärgårdskobbar till höghus

Anders Eriksson är civilingenjör och har i snart 40 år varit inblandad i olika byggprojekt i Stockholm. Med bilder och glimtar av människor som levt och verkat i staden berättar han om vad som format det Stockholm vi har idag. Det blir en kavalkad i ord och bild om Stockholms historia på 60 minuter.

Måndag 28 oktober (OBS Ändrat datum!) Professor Tommy Löbel Swing Band

För två år sedan spelade Professor Tommy Löbel Swing Band vid Jarlabankes årsmöte, en mycket uppskattad spelning. Nu är det dags igen för ett nytt gästspel.

På sin hemsida presenterar bandet sig så här:
"Swingmusik i världsklass". Orden kommer från lyssnare, dansare och arrangörer över hela Sverige, Danmark, Spanien och England. Ledarorden för bandet är perfektion, kvalitet och musikalitet.

Foto: August Linnman

Måndag 18 november

Stephan Rössner om heroiska forskarinsatser

GÖR DET SJÄLV! Om forskare som självexperimenterat genom tiderna.

I alla tider har nyfikna och ibland besatta forskare testat effekterna av sina upptäckter på sig själva, ibland genom frivilliga

och stundom heroiska självförsök, ibland på grund av oförutsedda yttre omständigheter. Forskare har infekterat sig själva, utsatt sig för bisarra försök, injicerat och stoppat in instrument i sina egna kroppar för att vinna kunskaper.

Stephan Rössner, professor emeritus, berättar om heroiska forskarinsatser från 1500-talet och ända in i vår tid. För att lätta upp den ibland magstarka hanteringen har han gett **Vivian Rössner Wejke** i uppdrag att hitta musikaliska vinjetter till vissa nyckelord, som feber, röntgen, vitaminer, kirurgi och klamydia.

Måndag 16 december

Holiday Singers

Holiday Singers är en vokalkvintett som bildades omkring 1970. Tre av de ursprungliga medlemmarna är fortfarande aktiva och träffades genom dåvarande Akademiska kören. Man sjunger och spelar allt från evergreens

och folkvisor till jazz, ofta i egna arrangemang. Förutom många konserter i Sverige har gruppen genomfört framträdanden i Frankrike, USA och Argentina där tangon har sitt hemland. För Jarlabanke blir det en musikalisk resa från Sverige genom många länder med Argentina som slutstation. Eftersom julen då ligger nära kanske en och annan tomte får hänga med.

Forts. sid. 14

Träffar

Lunchträffar i Näsbypark

I Näsbypark träffas vi vid våra trevliga, gemensamma luncher på **Restaurang Eskader** i Näsbyarks Centrum. Vi ses *den tredje torsdagen* i varje månad, dvs **19/9, 17/10, 21/11 och 19/12** (då vi kan önska varandra en god jul). Vi möts **kl. 13.30**, beställer och betalar för den mat vi vill ha och slår oss ned hos övriga jarlabankare vid de dukade borden och umgås och har trevligt tillsammans.

För **ANMÄLAN** och ev. ytterligare information kontakta Marianne/Jana Hammarén janahe2@gmail.com eller 08-732 74 76. **Välkomna**

Caféträffar i Täby Centrum

Caféträffarna i Täby Centrum fortsätter under hösten på **tisdagar kl. 13-15**. Vi ses i Tibble kyrkas café alla tisdagar caféet är öppet och håller kontakten med varandra så vi kan ses på annan plats om det

blir aktuellt. Träffarna sker på initiativ av SPF Tibbleseniörerna och SPF Jarlabanke i samarbete med Tibble kyrka. Föreningarna bjuder på kaffe men tilltugg står du för själv. **Varmt välkommen!**

Väntjänstträffar

Väntjänstträffar ordnas för boende på vård- och omsorgsboenden. Nästa väntjänstträff meddelas på hemsidan.

Ansvarig: **Irene Lehnberg**, 073-700 0516, irene.lehnberg@gmail.com ◆

DU ENSAMBOENDE PENSIONÄR ELLER ANHÖRIGVÅRDARE I TÄBY

Känner Du eller Dina anhöriga Er oroliga för att det ska hända Dig något hemma utan att det uppmärksammas? Då är Veteranringen något för Dig! Du ringer till vår telefon-svarare. Vi lyssnar av den. Har Du inte ringt, ringer vi. Denna trygghet kostar Dig bara ett dagligt samtal.

För information, kontakta:

Åsa Berken 076-317 37 58
Lena Annerborn 072-710 27 37
Marianne H-én Erlandsson 070-523 25 50

Kurser och cirklar

Vid aktiviteter i vår lokal tar vi ut en avgift på 20:-/person/gång.
Avgiften går till lokalhyran.

Litteraturcirkel

Vi träffas på Jarlabankes kansli, Eskaderv. 40, en tisdags-eftermiddag i månaden mellan **kl. 14.00 - 16.00** och diskuterar böcker och tar en kopp kaffe.

Första cirkelträffen är **10/9** och då berättar vi om de böcker vi läst under sommaren. Höstens övriga träffar äger rum **15/10, 12/11** och **10/12**.

Välkommen att anmäla dig till Ing-Britt Edlund, 073-065 2168, eller o.edlund@gmail.com, om du vill vara med i litteraturcirkeln.

Bridge

Lokal: Eskadervägen 40

Sälls kapsbridge

Torsdagar kl. 13.00

Vi spelar sälls kapsbridge varje torsdags-eftermiddag året runt med få undantag och det behövs **ingen anmälan**. Vi ser gärna nya spelare. Hör av dig om du vill vara med och spela.

Kontakta Christel Eborn, 070-397 2584 eller chris.eborn@hotmail.com

Tävlingsbridge

Onsdagar kl. 13.00

Höstens tävlingsbridge startar **4/9**.

Kontaktperson är:

Anita Gilljam, 070-739 9328 eller anitagilljam@gmail.com

Vinkunskap I

Vinkunskap I hålls på **tisd. kl. 18.30**. Höstterminens datum är **10/9, 8/10, 12/11** och **10/12**. Lars-Ove kontaktar tidigare deltagare inför höstterminen. **Ansv.:** Lars-Ove Pehrsson, 070-626 9205 eller lars-ove.pehrsson@telia.com

Vinkunskap II

Vinkunskap II hålls på **torsdagar 12/9, 10/10, 7/11** och **12/12 kl. 18.45**. Deltagarna kontaktas inför höstens första möte.

Ansv.: Arne Forssén, 070-610 4551 eller arne.forssen@plangruppen.se

Vinkunskapskurserna I och II hålls i **Jarlabankes kansli på Eskaderv. 40**.

Terminsavgiften är 600:- och erläggs vid första kurstillfället.

Lappa-laga, sy nytt...

När man jobbar med händerna aktiveras hjärnan mer än man trott visar ny forskning. Och man har också väldigt trevligt när man gör saker tillsammans. Kom du och testa en tisdagsförmiddag! Vi håller på med olika slags handarbeten men experthjälp med sömnaden får vi av **Lisbet Borgstav** som är sömmerska. Under kaffepausen delar vi med oss av våra tips och erfarenheter. Vi ses varannan tisdag, jämna veckor, kl. 10.00 och ca 2 tim. Vi startar **17/9**.

Plats: Kansliet, Eskaderv. 40. Är du intresserad av att delta? Anmäl ditt intresse till Ann-Christin Huss, 070-748 4646 eller ann-christin-huss@hotmail.com ◆

Nöjen

Räkfrossa vid Näsbyviken

En kär inledning på hösten. Årets räkfrossa äger rum **5/9 kl. 17.00** i klubbhuset vid Näsbyvikens båtsällskap, Fiskarstigen. Man kan ta sig dit med Roslagsbanan (Näsbyparkslinjen), avstigning vid hållplats Lahäll och ca 500 meters promenad. Där finns också parkeringsplatser. För färdtjänst är adressen Fiskarstigen 2.

Avgift: 285:-, då ingår lättdryck och vin.

Anmälan senast 31/8 till Birgitta Blacker, 070-548 3811 eller blacker.band1@gmail.com

Trio Sing and Swing

I våras hade vi glädjen att få lyssna till Inger Nerman och Jan Carlbom som sjöng och spelade melodier i jazzton. I höst får vi träffa dem igen och nu medverkar också Björn Hagerman på bas. Välkommen **onsdagarna 9/10** och **27/11**. Dryck och enklare tilltugg serveras som vanligt.

Plats: Kansliet, Eskadervägen 40, kl. **18.00**. Begränsat antal platser.

Anmälan till Veronica Duske, 070-262 5825 eller skurhink3@gmail.com

SeniorShopens kollektion hösten 2024

Stormönstrade och färgstarka kläder förekom i höstmodet i fjol. Missa inte alla nymodigheter som SeniorShopen visar **måndag 14/10 kl. 13.00**. Visningen sker i samarbete med Seniorcenter och SPF Jarlabanke. Den är öppen för alla och det behövs ingen förhandsbokning. I Seniorcenters kafeteria finns det möjlighet att köpa kaffe.

Plats: Seniorcenter, Lyktgränd 4, Täby.

Välkommen! ◆

Härliga kalastider!

Nu fyller vi varenda centimeter i butiken med kuliga saker inför höstens alla lov och högtider. Roliga spel, pussel och pyssel för regniga dagar. Klurigheter och pyssel för resor. Kaplastavar, Our Generationdockor, gosedjur och böcker för alla möjliga tillfällen. Skrattande koalor, utklädnad, sjojungfrusimfenor.....

Ska Du på kalas, dop eller bara göra någon glad? Det finns alltid en anledning att hälsa på i Barnens Handelsbod.

Kom till Täbys äldsta och roligaste leksaksaffär.

**Vi lovar, det blir roligt!
Välkommen!**

Kika gärna in hos oss på
#barnenshandelsbod

Vigbyholms station i Täby, 08-7560273 | Öppettider: Mån-Fre 10.00-18.00, Lör 10.00-15.00 | www.barnenshandelsbod.se

Senior Flow är företaget som byggdes stolt efter rekommendationer från sina kunder – vi arbetar med hushållsnära tjänster, daglig hjälp med vardagsysslor i hemmet, aktiviteter, träning & fysioterapi.

Vårt mål är både utmanande och nytänkande – att vara i framtiden och skapa framtidens äldreomsorg.

Med vår egen värdegrund och vårt holistiska perspektiv som

SENIOR FLOW

GLÄDJESPRIDARNA

filter har vi skapat ett koncept som ger seniorer förutsättningarna att leva ett mer socialt, hälsosamt och stimulerande liv.

Läs mer om oss på www.reco.se/flow-hemservice-senior

För tidsbokning kontakta Sandra Spadek tel 0722 922189
alt sandraspadek@gmail.com

Resor och utflykter

För resor och utflykter görs anmälan till:

Margareta Torstensson, 070-368 2568, margareta.to@telia.com eller

Birgitta Collin, 070-695 3383, birgittacollin2014@gmail.com

som även svarar på frågor.

Betalning till Jarlabankes pg: 84 85 34-4 i samband med anmälan.

Om du fått förhinder till utflykt/resa du anmält dig till, vänligen meddela detta snarast till Margareta eller Birgitta så att någon annan kan få din plats.

Onsdag 11 september Kombinerad visning av Ersta museum och konsten i nya Ersta sjukhus

Ersta museum skildrar Kvinno-, Sjukvårds-, Social- och Kyrkohistoria. ”I starka kvinnors sällskap sedan 1851! Kvinnliga pionjärer byggde upp sjukvård och utbildning för kvinnor i Sverige. Fredrika Bremer, Jenny Lind och Marie Cederschiöld är några exempel. Möt dem och deras efterföljare i Erstamuseum.”

Tillgänglighet museet: Två trappsteg inomhus för att komma till utställningen på markplanet, trösklar i samtliga rum. Trappa till andra våningen, ej hiss. Första våningen är väl värd besöket även om man inte besöker andra våningen. Handikappanpassad WC finns i närliggande fastighet.

Tid: kl 13.00. Besöket börjar i museet och tar 60 min.

Därefter promenad ner till **Ersta sjukhus** och **Ersta Konstsamling** som med drygt tusen verk speglar verksamhetens över 170-åriga historia och består av inköp och gåvor. Två av de konstnärer som skänkt verk och skisser är Roland Svensson och Nils Zetterberg. Andra spännande namn är

Foto: Berit Niord

Otte Sköld och Tyra Lundgren. ”Konst hjälper människan att läka”. Det visste Marie Cederschiöld, Ersta sjukhus första föreståndare redan 1851. Besök i sjukhuset 40 min.

Pris: 260 kr. Begränsat antal. Avgiften betalas i samband med anmälan till Jarlabankes plusgiro: 84 85 34-4. Ange vad det gäller.

Hitta: T-bana från Östra till Slussen. Buss 2 från Slussen, stig av vid hållplats Ersta sjukhus. Promenad uppför backen till **Museet, Erstagatan M1**. Museet är det vänstra porthuset innanför valvet. **Sjukhusets entré, Folkungagatan 125.**

Anmälan senast den 29/8 till Margareta Torstensson eller Birgitta Collin, se Gröna rutan. ➔

Tisdag 8 oktober

Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet

Nu har Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet nyöppnat!

Vi utforskar vad pengar och ekonomi är, har varit och kan vara i två permanenta utställningar.

I den ena utställningen, **PENGAR!** vandrar vi genom Sveriges historia och upptäck-

er hur pengar och ekonomi har förändrat samhället och människors liv. Vi utforskar hur pengar sett ut och använts i olika tider, bl.a. de första svenska mynten, världens största mynt och de första sedlarna i Europa som var svenska. Vem kunde köpa vad?

I den andra utställningen, **EKONOMI-LABBET**, handlar det om pengarna i vårt liv idag. Vad vi köper, vad vi tjänar och hur vi sparar – allt hänger ihop.

Foto: Daniel Gustafsson, Ekonomiska Museet, SHM

Pris: 150 kr. I priset ingår även inträde till Historiska museet.

Tid: Kl. 11.30. Samling kl. 11.00 på Östra för dem som vill ha sällskap på buss 67 till Historiska museet.

Adress: Narvavägen 13-17.

Restaurang Rosengården finns för ev. lunch/kaffe.

Anmälan till Birgitta eller Margareta, se Gröna rutan.

Foto: Jens Mohr, Ekonomiska museet - Kungliga myntkabinettet/SHM.

Hänt sen sist

Tipspromenad med tema Sverige

Sol och lagom varma vindar. Näsaäng visade sig från sin vackra sida när juli månads tipspromenad gick av stapeln. Temat var *Sverige* och några frågor var lite kluriga. Två vinnare knep första plats, Meta och My, med 7 rätt, Elisabeth kom på andra plats med 6 rätt. Priset var som vanligt varsin trisslott.

STORT GRATTIS till vinnarna!

Capella Ecumenica och två slussar på Göta kanal

men vädergudarna var på vår sida. Höjdpunkterna för resan, besöket på ön Västra Gärsholmen med Capella Ecumenica och färderna på Göta kanal, skedde i bästa väder. Väl ombord på båten serverades vi en god lunch och var lagom färdigättna när vi närmade oss Capella Ecumenica.

”Capella Ecumenica Sanctae Annae in Scopulis” betyder ”S:t Anna ekumeniska kapell bland skären”. Initiativtagare till kapellet är Hilding Bielkhammar. Efter att som 18-åring ha besökt det stora ekumeniska möte som Nathan Söderblom ledde 1925 i Stockholm, fick han idén att skapa ett ekumeniskt centrum i sin hemtrakt. Det dröj-

Vi var tretton reslystna jarlabankare som den 4 juli samlades på Östra station i väntan på bussen som skulle ta oss till Arkösund där vi skulle gå ombord på M/S Göta Lejon. Vi var förberedda för regn

de till 1958 innan planerna kunde sättas i verk. Med hjälp av familj och vänner byggdes Capella Ecumenica som en replik av ett annat kapell, S:t Annas gamla gråstenskyrka, som hade uppförts på 1380-talet och slutat sin tjänst i början av 1800-talet. Stora stenar bars från öns stränder och det sägs att den kristna gemenskapen murades in i väggarna med stenar från Kiev, Ryssland och USA. De föremål som finns i kapellet, bl.a. en Mariabild från Hamburg, en ikon från den ortodoxa kyrkan och en altartavla med något så ovanligt som Gud framställd i fysisk form, är alla där för att visa kristen enhet – att ingen stängs ute.

Kapellet invigdes på Kristi Himmelsfärdsdag 1965 och drivs av en förening utan ekonomiskt stöd utifrån. Allt arbete utförs av ideella krafter, 14 olika samfund äger kyrkan och de håller gudstjänst var sin söndag. Vill man delta i gudstjänst kan man bli hämtad av kyrkbåten från Kungshällsudden utanför Bottna. Från bryg-

gan där M/S Göta Lejon lade till var det en kort promenad upp till kapellet. Ön gav ett fridfullt intryck och vi fick akta på stegen för även fåglarna uppskattar ön och skyltar på marken varnade oss för att inte gå för nära fåglarnas reden. Efter besöket på ön styrdes kosan mot Stegeborgs fästning och slussen vid Mem, porten in i Göta kanal. Här lyfts vi 3 meter över havet och in i kanalen. Det var här invigningen av Göta Kanal hölls 1832, av kung Karl XIV Johan. Baltzar von Platen, kanalens initiativtagare och byggmästare, fick inte se sitt verk fullbordat, han hade avlidit tre år tidigare. Kanalbygget startade 1810 och arbetskraften bestod av indelta soldater och ryska desertörer.

Varför byggdes då Göta kanal? För att vatten var det lättaste sättet att färdas på förr. Genom att sammanbinda de stora sjöarna i Mellansverige med Östersjön skulle man få snabbare transporter. När järnvägarna började anläggas på 1850-talet trodde man att kanalens tid var över. Men järnväg och kanal var skilda system då, järnvägen var snabbare men kanalen billigare och tog tyngre laster. Först efter första världskriget, när buss- och biltrafiken utvecklades, var kanalens storhetstid över. Göta kanal togs så småningom över av staten och blev ett turistmål.

Från Mem gled vi framåt i 5 knop på den 3 meter djupa kanalen till slussporten Tegelbruket där nivåskillnaden var 2,3 meter. Vår resa med M/S Göta Lejon slutade straxt före slussen i Söderköping och där väntade vår buss för den sista etappen på resan.

Med ångans hjälp en resa bakåt i tiden

Med 50 km som högsta fart färdades vi, tio jarlabankare, den 26 juni från Uppsala Östra till Länna i Uppland, en bruksort med anor från 1700-talet. Bruket var anledningen till att järnvägen byggdes mellan Uppsala och Länna och

stod klar 1876. 1884 förlängdes spåret österut ända till Norrtälje. Bruket lades ner 1905, men trafiken på järnvägen fortsatte. Numera drivs

Forts. sid 22

Hänt sen sist

Forts. från sid. 21

verksamheten av Museiföreningen Stockholm-Roslagen Järnvägar och den reguljära museitrafiken på 33 km mellan Uppsala och Faringe, som numera utgör ändstation österut, startade sommaren 1974. Banan trafikeras av både ånglok, diesellok och rälsbussar, ångloken är från tiden vid förra sekelskiftet medan dieselloken och rälsbussarna härstammar från 1950-talet. Smeknamnet Lennakatten kommer från befolkningen i trakten som tyckte att loket lät som en katt när det väsande drog fram genom landskapet.

Och nog väste loket, det kunde vi konstatera, och blåste ut präktigt med ånga, som framförallt svepte in över de resenärer som tagit plats i den öppna vagnen...

Lennakatten stoppar vid sex stationer och åtta hållplatser, bl.a. stannar den till en längre stund vid Marielund, där ska nämligen Lennakatten ha vatten och under tiden kan passagerarna knalla av tåget och gå de få stegen till Jernvägscaféet för en glass eller fika.

Vårt slutmål var Länna bruk. 1758 byggde greve Erik Brahe upp Länna järnbruk. I mer än 120 år kretsade livet i Länna främst kring bruket. 1905 lades Länna järnbruk ner och istället startades en träindustri

på bruksområdet. Idag är även träindustrin nedlagd och bruket inrymmer bl.a. ett bryggeri och en restaurang. Bryggeriet, Länna Bruk Dryckeshandel AB, tillverkar viner, öl, alkohol som dry gin, vit rom, kaffelikör och druvdestillat.

Den som vill fördjupa sig mer i brukets historia kan ta del av informationen på följande hemsidor

<https://www.lannabyalag.se/lanna-bruks-historia/>

och <https://www.lannabyalag.se/lanna/nostalgi/>

Följande har bidragit med text och foto:

Bodil Svensson, Gunvor Vretblad,

Margareta Torstensson och Birgitta Collin

Mer text och bilder finns på spfjarlabanke.se

Promenad med böcker på agendan

Tipspromenaden i Centralparken bjöd på sol denna dag, tisdagen den 13 juni. Dagens tema var ”litteratur” och frågorna var 12 st. Vinnare var Birgitta med 11 rätt, Ulf (t.h.) 10 rätt och Arthur 9 rätt. Grattis!

Hantverkstur i Gamla stan

Den 11 juni var det dags för en hantverksvandring i Gamla stan och vi var tolv jarlabankare som träffades vid pumpen på Järntorget för att under guiden Maria Lindberg Howards ledning göra en rundtur till tre hantverkare. Vi startade på Stora Nygatan i **Gamla stans polkagriskokeri** där det bl.a. tillverkas polkagrisar på traditionellt sätt. Polkagrisen är en gammal klassiker med ursprung i Gränna. 1859 fick änkan Amalia Eriksson tillstånd att öppna bageri och vid sidan av brödet började hon också göra s.k. polkagrisar. Sötsaker kallades ofta gris vid 1850-talet och det sägs att polkagrisen fått sitt namn efter den populära polkadansen, det röda i polkagrisen snurrar runt likt dansen.

David demonstrerade hur man på traditionellt sätt tillverkar polkastänger. Den varma massan hälls ut på bakkbordet och färg tillsätts – i det här fallet använde David blå (med smak av blåbär) och grön färg. Massan arbetas, viks och dras ut, viks och dras ut gång på gång för att få in luft i degen. Till slut delas den i bitar som rullas fram och tillbaka för formens skull och då och då sträcks bitarna ut för att man på nytt ska kunna dela dem.

På Prästgatan ligger **Paul C. Barters Violinateljé** och där har Paul funnits sedan 2004. Paul är stråkbyggarmästare men ägnar huvudsakligen sin tid åt större restaurationer av instrument och dess stråkar från 1600-talet och framåt. Hans specialintresse är just stråkar, att

Forts. sid 24

Hänt sen sist

Forts. från sid. 23

t.ex. få möjligheten att renovera gamla mästarstråkar. Visste ni f.ö. att en stråke är försedd med mellan 150-170 tagelstrån.

För oss berättade Paul om uppbyggnaden av en fiol och visade de olika beståndsdelarna. Vi fick veta att fiolens botten och sarg är tillverkad av lönn – därav den vackra ådringen – och locket består av gran. Greppbrädan är gjord av ebenholts.

I hörnet Södra Dryckesgränd och Skeppsbron hittar man **Larsson Korgmakare** grundat av bröderna Emil och Knut Wilhelm Larsson. Här har man sedan 1903 hantverksmässigt tillver-

kat och renoverat möbler i rotting, sjögräs och snöre. Yrket kräver både skicklighet och styrka, att t.ex. forma en rak rottingstav till runda böjar kräver både värme, s.k. basning, och handkraft vilket Erica Larsson demonstrerade för oss. På 1930-talet fick John Larsson (Ericas farfar) kontakt med Josef Frank och sedan dess har Larsson Korgmakare tillverkat Josef Franks möbler för Svenskt Tenn. Johns son Stig Larsson tog över företaget 1973 och 2005 var det dags för sondottern Erica att bli bas över verksamheten, detta som korgmakare i fjärde generationen.

Värt att besöka i Sörmland - Moas torp och Häringe slott

Vi var 15 jarlabankare som den 28 maj följde med på en intressant busstur till Sörmland arrangerad av Larssons Resor, en busstur som förde oss tillbaka till både ett knapert författarliv för Moa och Harry Martinson och en mera storlagen tillvaro för ägare och gäster på Häringe slott vars historia går tillbaka ända till Viking Sote, som var den förste att göra anspråk på Häringehalvön kring år 1000.

Johannesdal heter torpet i Sorunda dit Moa Martinson - eller Helga Maria Johansson som hon då hette - flyttade 19 år gammal och där blev hon kvar till sin död 1964. Hon blev tidigt änka och två av hennes fem söner drunknade. Under 1920-talet började hon skriva i arbetar- och kvinnopressen.

Moas debutroman "Kvinnor och äppelträd" gavs ut 1933. Hennes realistiska språk och sexuella frispråkighet väckte stor uppmärksamhet. Några år tidigare, 1928, hade en ung poet på luffarsträt - Harry Martinson - kommit in i Moas liv och hem. De gifte sig 1929. Under 11 år stannade han i Johannesdal och under 30-talet blev torpet en viktig mötesplats för de samtida

nya proletärförfattarna och modernisterna. Torpet står kvar som när Moa lämnade det vid sin död, men har genomgått en totalrenovering 2017-2019.

Vår guide under besöket var Moas sondotter Harriet Thurgren som gav oss inblickar i författarparets inte alltid så harmoniska liv. Flera kungligheter har varit ägare till **Häringeslott** liksom andra namnkunniga personer med gott om slantar. Mycket pengar har investerats under åren, en del därav på mer eller mindre galna idéer. På 1930-talet renoverades och moderniserades slottet av Torsten Kreuger som bl.a. lät bygga Sveriges första utomhuspool av olympiska mått (se nedan). Han lät även installera en rutschbana från andra våningens badrum ner i poolen. Kreuger sålde slottet till Axel Wenner-Gren som tillsammans med hustrun fyllde slottet med dyrbarheter. När Wenner-Gren dog tömdes slottet på allt av värde. Olle Hartwig (Pandalus) köpte slottet tomt 1974, men kunde så småningom efter mycket letande återställa slottet med bl.a. gobelänger och taylor.

Tips: Den som vill veta mer om Martinsons liv kan läsa litteraturprofessorn **Ebba Witt-Brattströms** nyligen utgivna dubbelbiografi: *”Vi drabbade samman med våra ödens hela bredd: författarparet Moa och Harry Martinson”*. En spännande bok där man också får veta mer om 30-talets författarkamilla.

2017 köptes slottet av Vesko Mijac (Savana) vars dotter Sofie nu driver det som hotell, restaurang och konferensanläggning. Familjen Mijac har som ambition att restaurera och återställa slottet till dess forna glans. Stensalen (nedan) är enligt slottets egen hemsida *”den mest extravaganta platsen i slottet. Det är här cocktails blandas och champagne flyter fritt. Det är även här du avnjuter ditt slottste framsför spisen och umgås efter middagen”*.

Silvia – en hårt arbetande drottning

Vid månadsmötet den 20 maj gästades Jarlabanke av journalisten och författaren Ingrid Thörnqvist som under fjolåret utkom med boken *”Yrke: drottning – makten och möjligheterna”*, en personlig reportagebok. Boken är resultatet av att Ingrid fått följa drottningens arbete under ett år, då hon fått tillfälle att bland annat närvara vid styrelsemöten, utlandsresor

och besök hos drottningens organisationer. Förutom intervjuer med drottningen själv har Ingrid kunnat intervjuar nyckelpersoner som arbetat nära Silvia under många år. Drygt 50 personer hade hörsammat inbjudan att lyssna på Ingrids berättelse om året med drottningen.

Forts. sid 26

Hänt sen sist

Forts. från sid. 25

När Silvia Sommerlath 1976 kom till Sverige och senare det året förmlades med Sveriges kung var hon 33 år gammal och hade en gedigen utbildning bakom sig liksom arbetslivserfarenhet. Därför var det kanske inte så konstigt att hon lät inreda ett kontor åt sig på slottet där hon kunde arbeta med sina projekt och att det första hon önskade sig var – till omgivningens förvåning – en skrivmaskin.

Drottningen, liksom den övriga kungliga familjen, stöder kungen i hans uppdrag som statschef, hon följer med på resor och statsbesök och finns vid hans sida vid fester och middagar. Men drottningen har också en egen agenda och bland det viktigaste där är tre organisationer som startade under 90-talet:

Pressbyrån och kampen för det fria ordets spridning

59 tidningsutgivare gick 1906 samman och bildade AB Svenska Pressbyrån. Detta för att säkerställa spridningen av det fria ordet i Sverige. Den egna tidningsförsäljningen skedde genom tågbud och kiosker. Men det gällde att få ut tidningar till hela landet. Det krävde en omfattande distributionsorganisation som utvecklades från cykel och häst till transporter med flyg.

Mentor, som arbetar med vuxenstöd till ungdomar. 1994 grundade drottningen stiftelsen **Mentor Foundation**, numera **Mentor International**, som arbetar för att ge ungdomar självkänsla och kraft att växa genom mentorskap. Över 100.000 ungdomar i Sverige har deltagit i Mentors program. Förutom i Sverige finns Mentor i Tyskland, Lettland och USA. Mentor Arabia verkar som regional samordnare av verksamheter i 22 arabländer. Drottningen är hedersledamot i styrelsen för Mentor International och Mentor Sverige.

Silviahemmet, som bedriver utbildningsverksamhet. 1996 grundades på drottningens initiativ stiftelsen Silviahemmet där drottningen är ordförande i styrelsen. Stiftelsen Silviahemmet främjar forskning och utbildning inom demensvården och i samarbete med Sophiahemmet Högskola och Karolinska Institutet bedrivs utbildning av biståndshandläggare, undersköterskor, sjuksköterskor, arbetsterapeuter, fysioterapeuter och läkare. Silviahemmet certifierar även hela vårdenheter i demensvård

World Childhood Foundation Våren 1999 tog drottning Silvia initiativet att grunda Childhood. Stiftelsen, där drottningen är hedersordförande, arbetar för förbättrade villkor för utsatta barn samt barn som riskerar att utsättas för våld eller sexuella övergrepp. Childhood finns i dag i Sverige, Brasilien, Tyskland och USA.

till 58 tågstationer där tidningsbuntarna hämtades upp av anslutningsbilar. Tidningsflyget har därefter haft en avgörande betydelse för att Stockholms kvällstidningar skulle bli rikstidningar och säljas på eftermiddag eller kväll i nästan hela Sverige. Kvällstidningarna blev Pressbyråns dominerande försäljningsobjekt inom dagstidningsförsäljningen.

Om detta och mycket annat intressant rörande Pressbyråns drygt 100-åriga historia berättade nestorn på Pressbyrån, Folke Lundberg (som själv började på Pressbyrån 1949), och hans ”side kick” Birthe Gabrielsson för oss gästande jarlabankare den 23 april. Birthe och Folke arbetar båda på Pressbyråns mycket innehållsrika lilla museum på Strandbergsg., Hornsberg, och de har i uppdrag att hålla kulturarvet levande.

Svenskarna var under 1900-talet ett mycket tidningsläsande folk. Under första halvan av seklet fanns det närmare 200 dagstidningar i Sverige, från norr till söder. Pressbyråkiosker

fanns i de större järnvägsstationernas väntsalar från början av 1900-talet. Eftersom kiosken skulle vara en prydnad för väntsalen hände det att namnkunniga arkitekter fick i uppdrag att rita kioskfasader. Arkitekt Ragnar Östberg t.ex. (Stockholms stads- hus) ritade Pressbyråkiosken på Sundsvalls Central. Den är numera omhändertagen av Nordiska Museet och finns på Julita gård i Sörmland.

Under en period satsade Pressbyrån på vykortproduktion och -försäljning. 1932 producerade man 10.000 kort per dag och tio år senare hade det ökat till 40.000 svartvita kort om dagen. Populäraste motiven var kyrkan, järnvägsstationen, statyer och badplatser. 1960 fanns 16.000 motiv i lager på glasplåtar. Förutom vykortstillverkning startade Pressbyrån även en glassfabrik, en kolafabrik och en fabrik för piprensare. En udda produkt var en krigskarta som såldes 1939. Tanken var att man på kartan, vid radiosändningar, skulle kunna följa krigshändelserna.

Pressbyrån ägs numera av Reitan Servicehandel Sverige AB.

700 år med Slussen – från medeltiden till våra dagar

Slussens historia går långt tillbaka och handlar om en viktig vattenled mellan Mälaren och Östersjön, viktig både ekonomiskt och strategiskt. Under århundradernas lopp har området ändrat skepnad, broar har byggts och rivits, hus och torn har byggts och ri-

vits. Via mängder av bilder – målningar, etsningar, kartor, rekonstruktioner mm – berättade Hans Arnbohm för dryga 50-talet jarlabankare om alla ombyggnationer som Slussen genomgått och vad som väntar oss nu.

Forts. sid 28

Hänt sen sist

Forts. från sid. 27

Under 1640-talen byggdes mycket nytt i Stockholm och från Holland kom ett antal holländare som konstruerade och byggde Drottning Kristinas

sluss, klar 1642 - 5,92 meter bred och 1,48 meter djup. 20 år senare flyttades järnhanteringen från Järntorget i Gamla stan till Järngraven vid Södermalmstorg och via Järngraven gick 40 % av världens järnexport (stängjärn från Bergslagen). Kristinas sluss blev för liten och en ny började byggas 1744 under ledning av den då 83-åriga Christopher Polhem. Polhem avled 1751 och arbetet slutfördes av hans son Gabriel Polhem. Polhems sluss blev för trång under 1800-talets första hälft, men det tog sin tid innan ett nytt bygge startade, nu under ledning av Nils Ericson som började rita en ny sluss 1845. Den nya slussen anlades norr om den gamla, i den s.k. Kvarnströmmen.

Vid sekelskiftet 1900 fanns det betydande trafikproblem i Slussenområdet, men det dröjde fram till 1935 innan en lösning kom - Karl Johanslussen och trafikplats Slussen invigdes då av kung Gustaf V. Beträffande trafikplatsen gällde det ju att koppla ihop Skeppsbron och Munkbron i norr med Katarinavägen och Hornsgatan i syd och Söder Mälarstrand i väst med Stadsgården i ost. Lösningen blev en klöverbladskorsning utformad i tre slingor och i tre plan.

På 1990-talet diskuterades Slussens framtid på nytt. 2007 utlystes en arkitekttävling och i september 2013 vann detaljplanen för Nya Slussen laga kraft. Nya Slussen har ritats av Foster + Partners och Berg Arkitektkontor. Bygget pågår från 2016 till 2025 och däri ingår en ny trafiklösning, ny bussterminal, nya avtappningskanaler och själva slussen. I oktober 2020 invigdes den första etappen av de nya trafikplanen. Det var då den nya Slussbron, i folkmun kallad Guldbron, öppnades för trafik.

Nu väntar alla på den stora invigningen 2025 då det är tänkt att alla grönområden ska finnas på plats liksom alla umgängesytor t.ex. kaféer och restauranger med utsikt över vattnet och det nya slussområdet.

Mönstrat och färgstarkt i vårens klädutbud

Den 8:e april var det dags för visning av vårens mode för hugade damer och herrar. SPF Jarlabanke hade i samarbete med Seniorcenter Bjudit Marie Karlberg från SeniorShopen och för vandringsen på cat walken och demonstrationen av plaggen svarade Jarlabankes egna mannekänger – Yvonne, Ann-Marie, Lasse, Birgitta och Karin.

Stort utbud av mönstrade t-shirts och blusar matchade med byxor ton-i-ton med någon av överdelens färger. Cirka 120 personer följde mannekängernas vandringar och efter visningen blev det fullt i försäljningsrummet. Ett nytt värplagg lockade!

Jarlabanke golfare

Information om golfaktiviteterna kommer att finnas på Jarlabankes hemsida: spjarlabanke.se. Golfsektionen samarbetar med Tibbleseniörerna.

Frågor kan ställas till: **Per Jödahl**, 08-756 2325 eller per.jodahl@telia.com

Långa vandringar (7-10 km)

I samarbete med SPF Tibbleseniörerna finns tillfälle till långa vandringar på måndagar.

Kontakt: Anette Forsberg, 070-755 6541 och Anders Wallin, 070-413 5276.

Samlingsplats och tidpunkt kan variera. Information om det skickas ut via mejl till vandringsgruppen senast dagen innan. Är du nyttillkommen vandrare, kontakta någon av ledarna för aktuella uppgifter om plats och tid. Tag med busskort, matsäck och sittunderlag. Se även tibbleseniörerna.se

Bowling

Vill du börja spela bowling? Gå med i Täbypensionärernas Bowlingklubb (TPB) som arrangerar tävlingar på onsdagsförmiddagar, med eller utan handikapp. Du kan tävla på rimliga villkor.

Kontakta Sören Wiklund, 070-876 8600 eller wiklund.soren@gmail.com

Tipspromenader i höst

Tisdag 24/9 kl. 14.00 vid Näsaäng

Onsdag 16/10 kl. 13.00. Centralparken, med start vid Norskojsbadet.

Anmälan till Margareta Torstensson, margareta.to@telia.com, 070-368 2568 eller Birgitta Collin, 070-695 3383, birgittacollin2014@gmail.com

Kom och dansa Linedance i höst

Det är roligt med Linedance! Dansen kommer från Amerika men i övrigt är historien lite oklar. En teori är att den uppstod på grund av cowboysarnas brist på danspartners, en annan att den är sprungen ur discodansen på 1970-talet. Många associerar Linedance till filmen Saturday night fever och John Travolta. I början dansades det mest till countrymusik men numera dansar man till de flesta musikstilar och nya danser görs hela tiden till musik som ligger på topplistor. Dansen är uppbyggd av olika stegkombinationer men eftersom man dansar på rad så stör ett litet felsteg ingen annan.

Måndag 9/9 börjar höstens Linedance. Eva Jansson, som är en erfaren lärare, håller kurs speciellt för oss Jarlabankare.

Plats: Seniorcenter, Lyktgränd 2-4

Tid: 09.45-10.45, måndagar

Pris: 200 kr för terminen

Anmälan: Birgitta Danielsson, 073-834 2218 eller birgittadanielsson41@gmail.com

Du kan även kontakta Eva Jansson om du har frågor, e.arndell@gmail.com

Medicinsk fotvård

Fina Fötter

Södervägen 44
Täby (Viggbygärdet)

070-223 6265

Medlem i Sveriges Foterapeuter

Vårdstyrkan

Välkommen till
Vårdstyrkan!

Vi erbjuder hemtjänst, dag-
verksamhet för dementa
och hushållsnära tjänster.

Vill du veta mer?

Ring 08-732 24 80

www.vardstyrkan.se

Hos oss är du viktigast!

Prova vår träning gratis en gång

Ta med denna kupong till någon av våra anläggningar för träning senast 2024-10-31

Känn dig som hemma!

Namn: _____

Telefon: _____

Bergtorp (Fogdevägen 1A i Täby), Täby Kyrkby (Eldarvägen 4) eller Mörby Centrum (Golfvägen 2)

Nyöppnad dagverksamhet och digitala Talboken

Text: Gunvor Vretblad

Ärenden på Kommunala pensionärsrådets möte 15/5 2024

Claes Lagergren, socialchef, berättade att en ny dagverksamhet kommit igång den 13/5 på Biblioteksgången 8 i Täby C. I Gribbylund finns sedan tidigare dagverksamheten Linden, som vänder sig till personer med demensdiagnos. Linden öppnade när Ångaren stängde och erbjuder social gemenskap och måltider. Vänstetiden för att få en plats på dagverksamhet är 1-2 månader meddelade avd. chef **Malin Elwinger**. **Tibbleseniörerna** framförde att personer som inte deltar hela månader i dagverksamhet ska slippa betala avgift för hel månad. Ärendet sköts till Äldrenämnden som är den som beslutar om formerna för avgifterna i detta fall.

Kulturproducent **Margareta Elfström** och bibliotekarierna **Henrik Vanhainen** och **Sofia Larsson-Lindqvist** informerade om bibliotekens verksamhet för äldre personer. Margareta Elfströms uppgift är att arrangera föreställningar för alla åldrar men menade att pensionärsföreningarna, som alla andra, kan komma med önskemål om särskilda arrangemang. Henrik Vanhainen berättade om projektet ”Boken kommer”, en gratiservice där biblioteket levererar böcker till den som inte kan ta sig till bibliotek själv.

Sofia Larsson-Lindqvist jobbar med tjänsten ”Talboken kommer”, den gör att låntagarna kan få både talböcker och tidningar digitalt.

Tibbleseniörerna tog upp att det vid flytt till vård- och omsorgsboende krävs att den boende har egen hemförsäkring. Om det också krävs egen olycksfallsförsäkring rådde det tveksamhet om. Information kommer på KPR-mötet 9/10.

PRO Täby C undrade hur rutinerna för tand- och munhälsan ser ut på vård- och omsorgsboendena. Information om det kommer också på KPR-mötet 9/10.

Kommunalt färdmedel till Broby gård är en fråga som varit på tapeten flera gånger. En remiss från Regionen har nu inkommit till kommunen. Anmärkning till protokollet 15/5: rådet önskar att kommunalt färdmedel till Broby gård finns på plats 1/1 2025.

KPR – Täbys Kommunala Pensionärsråd (se sid. 35) är en kanal till och från Äldrenämnden som ska samla in de äldres synpunkter och erfarenheter samt sprida information. SPF Jarlabanke har två ordinarie ledamöter.

Tre anställda från omsorgsboendet Silver Life, **Katariina Stjernfeldt**, verksamhetschef, **Kaj Björk**, kock, och **Johanna Malmivaara**, sjuksköterska, informerade om verksamheten på boendet som ligger i

Näsby Slottspark. Silver Life köptes upp av Stockholms Sjukhem i april i år. För information om boendet se: silverlife.se/information-om-silver-life.

Detta är min sista rapport från Kommunala pensionärsrådet. Jag valdes av Jarlabankes styrelse som representant för föreningen efter årsmötet 2015. Tack för förtroendet! Det har varit en lärorik tid. Nu överlämnar jag min plats till Bengt Vretblad som styrelsen har utsett till min efterträdare.

Gunvor Vretblad

Vet dina nära och kära hur du inte vill ha det på din begravning?

Hallsénius Begravningsbyrå är ett familjeföretag som grundades 1884. Varmt välkommen till oss i Täby, Vallentuna, Akersberga, Odengatan i City och på Lidingsö.

Fyll i din önskan i Livsarkivet, hämta det hos oss!

Vissa vi möter vet precis hur de vill ha sin begravning. Andra vet hur de absolut inte vill ha det. Vet dina anhöriga vad som är viktigast för dig?

Fyll i dina önskemål i vår folder Livsarkivet. Du kan hämta det hos oss, vi hjälper dig gärna med dina funderingar och frågor.

Varmt välkommen!

HALLSÉNIUS BEGRAVNINGSBYRÅ

Biblioteksgången 2

183 70 Täby

Tel: 08-544 732 80

www.klarahill.se/taby

HALLSÉNIUS

BEGRAVNINGSBYRÅ

Jarlabankekalendern

Datum	Lokal	Aktivitet
Tisdag 3/9 kl. 13-15	Tibble kyrka Café	Träff varje tisdag (se sid. 14)
Torsdag 5/9 kl. 17.00	Klubbhuset Näsbyvikens båtklubb	Räkfrossa (se sid. 16)
Måndag 9/9 kl. 09.45	Seniorcenter Lyktgränd 2-4	Linedancen börjar (se sid. 29)
Onsdag 11/9 kl. 13.00	Ersta sjukhus Erstag. M1	Visning av Ersta museum och konsten i nya Ersta sjukhus (se sid. 18)
Torsdag 19/9 kl. 13.30	Rest. Eskader Näsbypark C	Lunchträff (se sid. 14)
Måndag 23/9 kl. 14.00	Sällskapsrummet Tibble kyrka	Från skärgårdskobbar till höghus med Anders Eriksson (se sid. 12)
Tisdag 24/9 kl. 14.00	Näsaäng	Tipspromenad (se sid. 29)
Tisdag 8/10 kl. 11.30	Ekonomiska museet, Hist. museet Narvav. 13	Utställningarna PENGAR! och EKONOMILABBET (se sid. 19)
Onsdag 9/10 kl. 18.00	Kansliet Eskadervägen 40	Trio Sing and Swing (se sid. 16)
Måndag 14/10 kl. 13.00	Seniorcenter Lyktgränd 4	SeniorShopens höstmode visas (se sid. 16)
Onsdag 16/10 kl. 13.00	Centralparken	Tipspromenad (se sid. 29)
Torsdag 17/10 kl. 13.30	Rest. Eskader Näsbypark C	Lunchträff (se sid. 14)
Måndag 28/10 kl. 14.00	Sällskapsrummet Tibble kyrka	Professor Tommy Löbel Swing Band (se sid. 12)
Måndag 18/11 kl. 14.00	Sällskapsrummet Tibble kyrka	Stephan Rössner om heroiska forskar- insatser (se sid. 13)
Torsdag 21/11 kl. 13.30	Rest. Eskader Näsbypark C	Lunchträff (se sid. 14)
Onsdag 27/11 kl. 18.00	Kansliet Eskadervägen 40	Trio Sing and Swing (se sid. 16)
Måndag 16/12 kl. 14.00	Sällskapsrummet Tibble kyrka	Holiday Singers (se sid. 13)
Torsdag 19/12 kl. 13.30	Rest. Eskader Näsbypark C	Lunchträff (se sid. 14)

SPF Seniorerna Jarlabanke Täby Exp. öppen torsd. kl. 13 - 14

Eskadervägen 40, 183 58 Täby
Försäkringsfrågor gällande liv- och olycksfall tagna via
SPF Seniorerna och Mötesförsäkringar för
medlemmar i SPF Seniorerna:
0771-55 5500 eller 0771-16 6060
skandia.se/extranet/anslutna/SPF/Forsakringar/

Tel. 08-756 3875
E-post: jarlabanke@telia.com
PlusGirokonto: 84 85 34-4
Swish: 1235992508
Hemsida: spfjarlabanke.se
Organisationsnummer: 816000-2807

STYRELSE

Rolf Skagerborg – Ordförande samt ansvarig utgivare Medlemsbladet/Hemsidan	070-558 0200	rskagerborg@gmail.com
Gunvor Vretblad – Vice ordförande	073-733 0220	gunvor.vretblad@castrum.se
Sekreterare Birgitta Danielsson	073-834 2218	birgittadanielsson41@gmail.com
Kassör, försäkringar Maria Assarsson	076-142 9483	maria.assarsson@telia.com
Planeringskommitté Vakant		
Resor/utflykter Margareta		
	Torstensson 070-368 2568	margareta.to@telia.com
	Birgitta Collin 070-695 3383	birgittacollin2014@gmail.com
Övriga ledamöter Birgitta Blacker	070-548 3811	blacker.band@gmail.com
Suppleant Bodil Svensson	070-620 7135	bodilc41@gmail.com

REVISORER

Ing-Britt Edlund	073-065 2168	o.edlund@gmail.com
Leif Sjöholm	070-350 1203	leifsjoholm50@gmail.com

KPR, KOMMUNALA PENSIONÄRSRÅDET

Ordinarie Irene Lehnberg	073-700 0516	irene.lehnberg@gmail.com
Ordinarie Bengt Vretblad	070-748 8956	bengt.vretblad@castrum.se

VALBEREDNING

Sammankallande Christel Eborn	070-397 2584	chris.eborn@hotmail.com
Ledamot Vakant		
Ledamot Vakant		

REDAKTION

Redaktör Gunvor Vretblad	073-733 0220	gunvor.vretblad@castrum.se
Webbredaktör Bodil Svensson	070-620 7135	bodilc41@gmail.com
Layout Gunilla Kinnman	070-444 6740	gun.kin@hotmail.com
Övrig ledamot Christel Eborn	070-397 2584	chris.eborn@hotmail.com

ÖVRIGA FUNKTIONÄRER

Annonser Birgitta Blacker	070-548 3811	blacker.band@gmail.com
Hemsidan, webmaster Anders Nisses	070-827 1937	webbmaster@spfjarlabanke.se
Väntjänst Irene Lehnberg	073-700 0516	irene.lehnberg@gmail.com
Medl.sekr., utskick, brevduvor Lars Gustafsson	070-565 0568	lassegustafsson@outlook.com
Bitr. medl.sekr. Gunvor Vretblad	073-733 0220	gunvor.vretblad@castrum.se

Bilder på styrelse och funktionärer finns på Jarlabankes hemsida under rubriken Om oss.

Välkommen till ditt lokala hembageri. Hos oss kan du handla nybakat surdegsbröd, färskt fikabröd, kalasgod tårta eller skämma bort dig med en pizza eller ljuvlig bakelse. Du kan sitta och fika på plats eller ta med dig hem.

Butiker:

Näsbydalsvägen 15, Täby

Tel: 08-768 68 00

Öppettider: Mån – sön: 07:00 - 19:00

Catalinatorget 9, Hågernäs Strand

Tel: 08-87 68 68

Öppettider: Mån – fre: 08:00 - 18:00 Lör – sön: 08:00 - 15:00

